

УДК 687.01

*Сапожник Д. І.,
к.т.н., доц. кафедри митного та технічного регулювання, Львівська комерційна академія,
м. Львів*

*Ніколайчук Л. Г.,
к.т.н., доц. кафедри товарознавства непродовольчих товарів, Львівська комерційна академія, м. Львів*

*Терешкевич Н. А.,
к.т.н., доц. кафедри товарознавства непродовольчих товарів, Львівська комерційна академія, м. Львів*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ДИЗАЙНІ ТА СТИЛЬОВОМУ РІШЕННІ ОДЯГУ МОЛОДІЖНОГО АСОРТИМЕНТУ

***Анотація.** В статті проаналізовані сучасні тенденції у дизайні та стильовому рішенні одягу молодіжного асортименту. Розглянуті передумови появи та розвитку стилю одягу, який включає у себе елементи військової форми та амуніції. Досліджено чинники формування молодіжної моди на межі XX - XXI ст.; охарактеризовано види чоловічого та жіночого одягу, виготовленого у стилі мілітарі, виділено його основні ознаки. Розглянуто три основні напрямки стилю мілітарі: casual-military, high-military та formalistically-military. Сформульований висновок про те, що сучасні модні й перспективні тенденції у дизайні молодіжного одягу, безперечно, пов'язані з використанням найцікавіших і комфортніших силуетних і художніх вирішень минулого, але адаптують їх під потреби сучасного образного сприйняття молодіжного образу.*

Ключові слова: одяг, дизайн, стиль, мода, мілітарі, асортимент, матеріал, аксесуар, камуфляж.

*Sapozhnik D. I.,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Customs and Technical Regulation, Lviv Academy of Commerce, Lviv
Nikolaychuk L. G.,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Research of Non-food Products, Lviv Academy of Commerce, Lviv*

*Tereshkevych N. A.,
Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Commodity Research of Non-food Products, Lviv Academy of Commerce, Lviv*

MODERN TRENDS IN DESIGN AND STYLE ARRANGEMENT OF YOUTH CLOTHING RANGE

***Abstract.** This article deals with the modern trends in design and style arrangement of youth clothing range. Prerequisites of emergence and style development of clothing that includes elements of military uniform and ammunition are considered. The factors forming youth fashion on the edge of XX - XXI centuries are investigated; the types of men's and women's clothing made in military style are characterized as well as their main features are highlighted. We considered three major military style directions: casual-military, high-military and formalistically-military. Formulated conclusion that modern fashion and future trends in youth clothing design is undoubtedly related to the use of the most interesting and comfortable silhouette and artistic decisions of the past, but adapt them to the needs of modern imaginative perception of the youth image.*

Keywords: clothing, design, style, fashion, military, range, material, accessory, camouflage.

Постановка проблеми. Виробництво одягових виробів являє собою складну виробничу систему, функціонування якої забезпечують такі підготовчі етапи: аналіз стану, а в окремих випадках і формування суспільних тенденцій (моди), розробка ескізу, конструювання і подальше конструктивне моделювання базової основи перспективної моделі, конфекціонування матеріалів для майбутнього виробу тощо.

Одяг молодіжного асортименту відноситься до предметів дизайну, проектування яких повинно бути організованим і мобільним, оскільки концептуальні напрямки моди на стиль, форму, колірну гаму, використовувані матеріали і т. д. постійно змінюються.

Процес художнього конструювання молодіжного одягу тісно пов'язаний із модою. Мода у художньому конструюванні має вирішальне значення, оскільки саме вона визначає модну просторову художню форму поверхні одягу. Оновлення асортименту одягових виробів відбувається у відповідності до тенденцій моди на перспективний період. Наукове пояснення моди як соціального феномену вперше дали наприкінці XIX - на початку XX ст. американський економіст Торстейн Веблен і німецький соціолог Георг Зіммель, автори теорії "просочування" (англ. "trickle-down" theory), згідно з якою мода створюється в "елітних" соціальних групах для підкреслення їх відмінності від звичайних людей. Прагнучи наслідувати еліту, середні й нижчі верстви суспільства поступово переймають модні "новинки". Коли мода "просочується" вниз, вона втрачає свою новизну і стає масовою [1; 2].

Із стиранням класової поляризації мода, як і раніше, служить для підкреслення соціальних відмінностей, але вже не стільки "вищих" і "нижчих", скільки просто різних соціальних груп. На початку до модних відносилися майже виключно товари для жінок: вважалося, що тільки "прекрасній половині людства" пристойно і необхідно постійно дбати про зовнішню привабливість. У XX ст. із цим гендерним стереотипом перестали рахуватися – з'явилася мода і для чоловіків. Так, молодіжна мода підкреслює відмінності між людьми різного віку. Крім того, особливий підбір модних виробів є засобом самовираження, підкреслення своєї індивідуальності. Тому вивчення зазначених загальних модних тенденцій є основним етапом при розробці нових або вдосконаленні вже наявних моделей одягу.

Стиль одягу "мілітарі", який отримав свою назву від англійського "military" (військовий), давно і добре прижився як у світі високої моди, так і в гардеробах звичайних людей. Це популярний сучасний напрям у моді й дизайні. Створення в одязі образу мілітарі передбачає використання у ньому елементів військового стилю та відповідних аксесуарів. Такий напрям у моді відносять до категорії унісекс, тобто одні і ті ж деталі одягу цього стилю можуть бути використані як для чоловіків, так і для жінок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У 1950-1960 рр., в період формування у розвинених країнах суспільства масового споживання, почала розвиватися система прогнозування моди. Поява фірм, які спеціалізувалися на аналізі тенденцій розвитку моди, пов'язана з тим, що масове виробництво готового одягу вимагало приймати "масштабні" й довгострокові рішення щодо виробництва і закупок. Саме 1960-1980 рр. стали епохою відомих кутюр'є Coco Chanel, Christian Dior, Hubert Givenchy, Issey Miyake, Kenzo Takada та ін., а економіка моди розділилася на два рівні: товари "від кутюр" (фр. haute couture, індивідуальні замовлення для еліти) і "прет-а-порте" (фр. prêt-à-porter, масове виробництво для середнього класу).

Стиль мілітарі в одязі увійшов до моди ще на початку минулого століття, але і зараз його популярність нічим не поступається іншим новим тенденціям та модним течіям. Як відомо, використання цивільними споживачами одягу в стилі мілітарі розповсюдилося відразу після Першої та Другої світових війн і було зумовлено особливостями у соціальному стані суспільства країн, які вийшли зі стану війни та наслідків ведення військових дій. У ті часи швейне виробництво, орієнтоване на пошиття звичайного повсякденного побутового одягу, було зруйновано, тоді як виробництво військового одягу здійснювалося регулярно та у великих обсягах. Тобто масове промислове виробництво цивільного одягу на деякий час відійшло на другий план, поступившись доступному і більш дешевому мілітарі-стилю. Практично в усіх повоєнних країнах була прийнята така практика: чоловіча форма перешивалася, і після закінчення війни вона отримувала друге народження, перетворюючись на пальто, костюми, жіночі халати, сорочки, дитячі речі тощо. Виробники одягу почали випускати жіночі костюми, в яких вгадувалися риси офіцерської форми [3]. Можна стверджувати, що мілітарі як стиль в одязі після війни укорінювався у всьому світі навіть не як нове модне віяння, а швидше як вимушена міра, а з 40-х років минулого століття одяг для цивільних осіб навмисно почали випускати схожим на військову форму або з використанням класичних елементів такого форменого одягу.

У 60-их роках американські підлітки і молоді люди повсюдно почали носити мілітарі на знак протесту війни у В'єтнамі і як свідчення приналежності до соціального прошарку хіпі. У той час військовий одяг носився на знак того, що будь-хто може завтра опинитися на війні. При цьому форма "сиділа" на молодих людях зовсім не по-військовому: штани опорною поверхнею мали стегна, ремінь кріпився зовсім вільно, створюючи відчуття нарочитості й недбалості. Прихильники мілітарі довели, що навіть у повсякденному житті використання такого одягу є зручним і воно може стати модним, завдяки чому вплив військового стилю був зроблений на звичайних споживачів, що відзначалося і провідними модельєрами. Christian Dior, Louis Vuitton, Céline Vipiana і багато інших провідних

будинків моди схвалювали повернення мілітарі до масового споживача і регулярно включали військово-тематичну в свої колекції.

З того часу стиль мілітарі зазнавав багатьох змін, але зберіг свої основні риси [4; 5], а елементи військової амуніції сьогодні можна побачити практично в усіх колекціях модних дизайнерів.

Постановка завдання. Традиційно поняття “костюм людини” сприймається як сукупність низки взаємопов’язаних елементів (безпосередньо одяг, аксесуари, візуальна стилістика і манера поведінки як манера носіння одягу), які конструюють візуальне сприйняття їх цілісності. Взаємозв’язок цих складових доводить можливість розуміння костюма як візуального образу. Костюм, зокрема, крім виконання основної функції – захисту тіла людини від несприятливих умов навколишнього оточуючого середовища, є сполучною ланкою між людиною та соціумом і залежить від культурної парадигми епохи, соціальних, економічних, політичних аспектів, є частиною розвитку культури у цілому. Однією з основних функцій костюма завжди була функція соціальної орієнтації й адаптації. Здатність відтворювати, передавати інформацію, ідентифікувати, маніпулювати громадською думкою за рахунок безпосередньої візуальної дії визначає специфіку “демонстративності” костюма. При сучасному динамізмі, коли відбувається візуалізація життя, для швидкої адаптації й отримання очікуваної позитивної реакції і відповіді в соціумі суб’єкт створює собі певний імідж (приватний прояв образу).

Молодь є найбільшою за кількістю частиною суспільства та найбільш значущою за впливом на нього у всіх його складових. Тому інтерес становить прослідкування тенденції розвитку молодіжного образу в одязі та його складових, відповідних йому дизайнерських, силуетних та колористичних пропозицій, з огляду на популярність стилю “мілітарі”, однозначно затребуваного і сьогодні.

Виклад основного матеріалу дослідження. На початку ХХІ ст. імениті світові дизайнери знову звернули увагу на армійський стиль, який прижився серед населення і почав користуватися величезною популярністю. Як наслідок, було створено

колекції, які викликали нечуваний фурор у світі високої моди, а звичайний військовий одяг перекочував із вулиці на світові подіуми. Сьогодні практично всі відомі світові дизайнери використовують даний напрям у своїх модних колекціях, оскільки стиль мілітарі – практично невичерпне джерело всіляких ідей, він не тільки базується на військовій формі, а й припускає постійні звернення до різних тимчасових епох.

Першим кутюр’є, який наділив військовий стиль лаврами популярності й світового визнання, є Giorgio Armani, який у 2005 році створив повну колекцію одягу, що характеризувалася строгою уніформною, стильними шинелями та іншою амуніцією, яку носили за часів Другої світової війни. Ідея мала бурхливий успіх, лаконічні, строгі, але неймовірно стильні та органічні моделі по-справжньому пожвавили модний олімп. До речі, жакети, прикрашені кристалами та еполетами, декількома рядами гудзиків, в основу яких покладалася військова форма російських гусарів, з’явилися в нашому повсякденному житті завдяки Christophe Decarnin. І не всім відомо, скільки одягу, який ми звикли бачити в повсякденному гардеробі, “переселилося” туди з військової форми: наприклад, що білі облягаючі футболки прийшли до нас від американських моряків із часів Другої світової війни, а чорні сорочки і кашкети – від німецьких військових.

Викладене зовсім не означає, що молодіжний одяг у стилі мілітарі повинен бути досить схожим на військову форму, в тому числі і обов’язковість використання камуфляжу. Він може лише деякими окремими декоративними елементами, забарвленням або фасоном нагадувати їх. Тобто одяг у стилі мілітарі – це не суто військова шинель, не плямиста форма з солдатською пілоткою. Вона шиться із звичайних тканин, а не з тих, які мають специфічні функціональні особливості й призначені для виготовлення військової уніформи. Не варто розуміти стиль мілітарі в молодіжному одязі буквально, адже це лише стилізація зовнішнього вигляду під військовий час.

Тому твердження, що стиль мілітарі – виключно молодіжний напрям, не зовсім відповідає дійсності, загалом перевагу йому надає якраз молодь, що відчуває необхідність розібратися в його основ-

а

б

в

г

д

Рис. 1. Характерні зовнішні ознаки молодіжного одягу в стилі мілітарі:
а – сорочка; б – куртка і взуття; в – жакет; г, д – пальто-шинель
(Джерело: <http://ohfashion.ru/stil>)

них сучасних напрямках. Загальноприйнятим є виділення трьох основних напрямів: *casual-military*, *high-military* та *formalistically-military* [6].

Напрямок *casual-military* дійсно вважається молодіжним, з'явився у 60-ті роки в Америці. Основними особливостями стилю є загальна недбалість і свобода, основна увага приділяється зручності й комфорту. Типовими представниками *casual* є: куртка-бомбер (спочатку була формою пілотів-бомбардувальників у 50-х роках), куртка "натівка" (від абревіатури NATO) або "парка" (рис. 1б), берці (армійські чоботи) або ботфорти (рис. 1б, 1г). Такі виробу легко поєднують з одягом інших стилів, особливо зі спортивним.

High-military. Простіше сказати: це армійський стиль у розумінні високої моди, в основу якого покладені різноманітні фасони і моделі військової форми вищих військових чинів із відповідними атрибутами. Результатом цього є костюми, плаття, спідниці, плащі й пальто, витримані у суворій і стриманій манері, часто дуже елегантні й стильні речі, що якнайкраще формують образ ділової людини. Лінії одягу стали м'якшими, тепер можна побачити жіночні туалети в стилі мілітарі, які вже не так зовні агресивно безкомпромисні. Основними характеристиками-показниками цієї стильової тематики є такі елементи: комірць-стійка або відкладний комір, колір хакі, чоловічі важкі ремені з пряжкою, прикраси у вигляді орденів, краватки тощо.

І, нарешті, формалістичний напрямок – *formalistically-military*. Він з'явився одним із найостанніших, у кінці 80-х років, коли дизайнери вирішили внести часточку безпосередності до звичайного одягу і супутніх аксесуарів – вони почали розфарбовуватися забарвленнями камуфляжу, внаслідок

татньо комбінувати окремі її елементи із звичайним одягом. Наприклад, широкі штани-хакі з накладними кишенями і звичайна біла майка, а образ можна доповнити армійськими черевиками та сонцезахисними окулярами-крапельками. Проте не слід забувати про баланс, а саме: скрізь, де переважає велика кількість елементів військової форми, потрібно вносити щось просте, відволікаюче.

Елементи стилю мілітарі сьогодні спостерігаються у колекціях багатьох відомих брендів. Він припускає строгі лінії й прямі силуети. На піджаках і пальто всі гудзики повинні бути застібнуті (рис. 1г). Силуети речей, виготовлених у стилі мілітарі для жінок, іноді незграбні й різкі, від чого їх фасони видаються дещо агресивними (рис. 1в, 1д).

До цього стильового напрямку сміливо можна віднести пальто-шинель, яке облягає тіло людини зверху, злегка розширене донизу і приталене; має комір-стійку, накладні кишені, жорсткі плечі, оздоблене пряжкою і парою рядів крупних гудзиків (рис. 1г, 1д). Також серед найпопулярніших фасонів такого одягу вирізняються сорочки у стилі мілітарі з нагрудними кишенями, лацканами і шкіряним ременем (рис. 1а), досить елегантні галіфе, які потрібно обов'язково носити у поєднанні з високими масивними чоботами (рис. 1б), а також широкі штани в стилі мілітарі, пошиті з грубого матеріалу з клепанними ременями і великою кількістю накладних кишень. Ознаками такого одягу є розширені плечі, підкреслена талія і лінія стегон, яка іноді дещо звужується.

Для стилю мілітарі характерна відсутність всіляких надмірностей, своєю обробкою він додає фігурі строгі й чіткі форми, які притаманні військовій уніформі (рис. 2а).

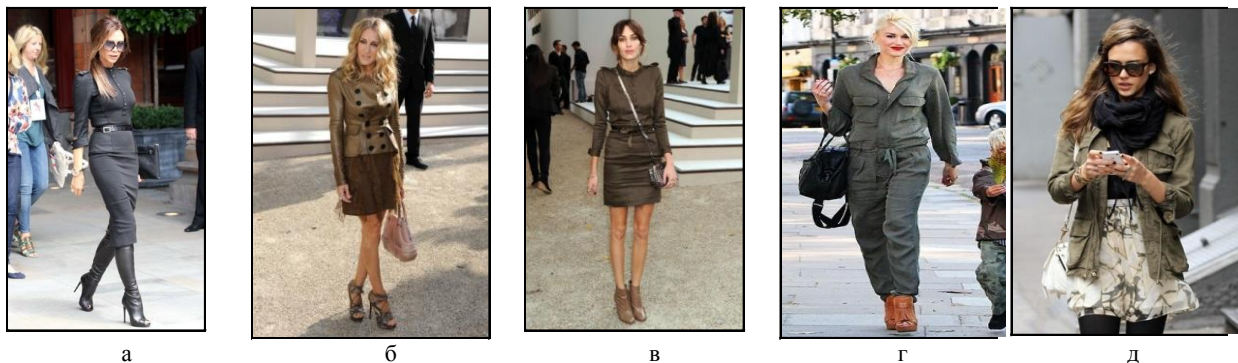

Рис. 2. Плаття (а), куртка, пряма спідниця (б, в) і блуза (в), комбінезон (г), ансамбль (д) у стилі мілітарі
(Джерело: <http://www.jlady.ru/>)

чого все набуло армійського настрою і виглядало досить цікаво. Найчастіше використовувалися класичні камуфляжні забарвлення [7], але останнім часом усе більш популярним стає кольоровий і яскравий мілітарі, в якому застосовуються найнесподіваніші поєднання відтінків. Іноді навіть стиль мілітарі плутають із відомим стилем *safari*, проте слід відзначити, що останній більш жіночий та м'який.

Вважається: для створення образу в стилі мілітарі зовсім необов'язково прагнути, аби всі елементи одягу співпадали з військовою формою, дос-

Зустрічаються прямі спідниці (рис. 2б, 2в), верхні виробу, які можуть бути прикрашені погонами (рис. 2б-2г), нашивками, тасьмою (рис. 2в-2г) або еполетами. Для образу мілітарі потрібні важкі черевика на товстій підошві або армійські чоботи. Проте жінки можуть одягнути класичні шкіряні чоботи або ботильони. Таке поєднання стилів дозволяє створити найбільш гармонійний образ. Відповідними аксесуарами є шкіряні браслети, ремені з крупними металевими пряжками і шпильками. Сумки повинні бути прямокутної форми без зайвих деталей.

Найголовнішим у молодіжному стилі мілітарі є колір матеріалів, які використовуються для виготовлення одягу (рис. 3). Основним, як правило, вважається плямисте забарвлення у вигляді камуфляжу, що свого часу вже використовувався представниками цілої низки молодіжних субкультур (ріветхеди, скінхеди, готи, панки, кіберпанки, рокери, сталкери і т. п.).

а

б

в

Рис. 3. Характерні кольорові гами молодіжного одягу в стилі мілітарі
(Джерело: <http://www.jlady.ru/>)

Центральними кольорами при цьому є захисний, хакі, болотисто-зелений і брудно-коричневий (рис. 3а). Також кольорова гама одягових матеріалів, виконаних у стилі мілітарі, включає зелений різних відтінків, жовтувато-пісочний, сірий, коричневий, іноді з плямами, тобто всі кольори, що спостерігаються у військовій формі різних армій світу [8]. Забарвлення тканини може бути і однотонним, наприклад коричневим, зеленим, синім або чорним (рис. 3б). Іноді використовуються оливковий і навіть темно-червоний, рудий і сіро-зелений кольори (рис. 3в).

В якості матеріалів завжди застосовуються міцні та щільні матеріали, які довго носяться і добре зберігають зовнішній вигляд: денім (тканини типу джинсових), щільна бавовна, шкіра, кашемір, бархат. Для того, щоб окремі фасони жіночого одягу в стилі мілітарі виглядали більш по-жіночому та витончено, використовують більш легкі тонкі тканини: шовк та шифон (рис. 2д та 3в).

Отже, весь одяг у стилі мілітарі так або інакше стилізований під військову форму, за довгі роки свого існування він увібрав в себе частинки одягу і атрибутику багатьох народів, які воювали у той або інший час. При цьому військовий стиль за сезоном експлуатації більшою мірою відноситься до осіннього періоду року, що не випадково, адже його основними рисами є практичність, зібраність і строгість, крім того, він відмінно підходить для повсякденного використання, чим постійно і приваблює молодь.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Сьогодні практично всі відомі світові дизайнери використовують даний напрям у своїх модних колекціях, оскільки стиль

мілітарі, на думку багатьох фахівців, – практично невичерпне джерело всіляких ідей. Даний стиль не тільки базується на військовій формі, але й постійно звертається до різних історично-тимчасових і сучасних епох.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що сучасні модні й перспективні тенденції у дизайні молодіжного одягу, безперечно, пов'язані з

використанням найцікавіших і комфортніших силуетних і художніх вирішень 80-х і 90-х, але адаптують їх під потреби сучасного образного сприйняття молодіжного стилю. Таким чином, можна не тільки говорити про спадкоємність сучасних традицій дизайну одягу молодіжної людини, але і спостерігати його розвиток; в його основу на сьогоднішній день покладена образна складова і максимальна увага до функціональних і ергономічних характеристик матеріалу та конструкції одягу молодіжного асортименту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веблен Т. Теория праздного класса / Т. Веблен. – М. : Прогресс, 1984. – 368 с.
2. Зиммель Г. Мода: в 2 т. Т. 2 / Г. Зиммель. Избранное. – М. : Юристъ, 1996. – 608 с.
3. Стиль милитари [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.блиндажспб.рф/articles>.
4. Лук'яненко О. В. Перехрестя стилів та епох: культура, побут та стиль життя населення країн Європи та Америки кінця XIX – початку XX століть / О. В. Лук'яненко. – Полтава : Друкарська майстерня, 2009. – 106 с.
5. Блохина И. В. Всемирная история костюма, моды и стили / И. В. Блохина. – Минск : Харвест, 2007. – 400 с.
6. Стиль милитари – основные особенности [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://brjunetka.ru/stil-militari-osnovnyie-osobennosti>.
7. Сапожник Д. І. Сучасні підходи до формування колористичного оформлення тканин відомого призначення / Д. І. Сапожник // Науковий вісник НЛТУ України : збірник науково-технічних праць. – Львів, 2015. – Вип. 25.6. – С. 232-236.

8. Сапожник Д. І. Маскувальні властивості тканин спеціального призначення з багатоколірним забарвленням / Д. І. Сапожник // Вісник Хмельницького НУ. – 2015. – № 4. – С. 90-93.

REFERENCES

1. Veblen, T. (1984), *Teoriya prazdnogo klassa* [Theory of the Leisure Class], Progress, Moscow, Russia.

2. Zimmel' G. (1968), *Moda* [Mode] Т. 2, *Izbrannoye* [Favorites]: в 2 т. Yurist, Moscow, Russia.

3. *Styl' mylytary* [Style of military], [Online], available at: <http://www.блиндажспб.рф/articles>.

4. Luk"yanenko, O. V. (2009), *Perekhrestya styliv ta epokh: kul'tura, pobut ta styl' zhyttya naseleण्या krayin Yevropy ta Ameryky kintsya XIX – pochatku XX stolit'* [Crossing of styles and epoches: culture, way of

life and life style population of countries of Europe and America XIX – to beginning of XX ages], Drukars'ka maysternya, Poltava, Ukrayina.

5. Blokhyna, Y. V. (2007), *Vsemyrnaya ystoryya kostyuma, mody y stylya* [World history of suit, fashion and style], Kharvest, Mynsk, Belorussyya.

6. *Styl' mylytary – osnovnye osobennosti* [Style of military are basic features], [Online], available at: <http://brjunetka.ru/stil-militari-osnovnyie-osobennosti>.

7. Sapozhnyk, D. I. (2015) “Suchasni pidkhody do formuvannya kolorystychnoho oformlennya tkanyn vidomchoho pryznachennya”, *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny: zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats'*, vol. 25.6, pp. 232-236.

8. Sapozhnyk, D. I. (2015) “Maskoval'ni vlastyvos-ti tkanyn spetsial'noho pryznachennya z bahatokolirnym zabarvlennym”, *Visnyk Khmel'nyts'koho NU*, vol. 4, pp. 90-93.